



Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Jaarverslag 2022

Dienst Justitiële Inrichtingen

Inhoud

| | |
|-----------------------|----|
| Voorwoord | 3 |
| Actualiteiten | 4 |
| Capaciteit | 6 |
| Strategische risico's | 8 |
| Doelstellingen | 13 |
| Colofon | 19 |

Voorwoord

In het jaarverslag van het jaar 2022 rapporteert de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) over de voortgang van het meerjarenplan 2022-2025. We rapporteren over de zaken, zowel positief als negatief, die wij belangrijk vinden om te melden.

DJI is een prachtige organisatie waar medewerkers met passie voor hun vak dag in, dag uit werken aan de maatschappelijke opdracht die we hebben. En we doen dat goed; onze kwaliteit mag hoog worden genoemd. We kennen daarbij onze uitdagingen, maar onze mentaliteit maakt dat we ze voor elkaar krijgen.

Helaas heeft 2022 ook de keerzijde van ons werk laten zien. Veiligheid van zowel onze medewerkers als de justitiabelen die onder onze zorg vallen is onze prioriteit, en de incidenten van het afgelopen jaar laten zien hoe belangrijk dat is om daarop te blijven focussen.

Het afgelopen jaar stond in het teken van de onbalans tussen de taken van DJI en de daarvoor beschikbare middelen. In voorgaande jaren hebben we hier met onze 'can do' mentaliteit op gereageerd met vooral incidentele maatregelen en het uitstellen van investeringen. Inmiddels hebben het kabinet en aanvullend het departement van Justitie & Veiligheid structureel geïnvesteerd in DJI naar aanleiding van het PwC rapport over de financierbaarheid van DJI en zijn daarnaast maatregelen genomen om het resterende tekort terug te dringen. Hiermee is een goede basis gelegd, al vergt het behouden van de balans continue aandacht.

De primaire opdracht van DJI – insluiten, herstellen en voorkomen – wordt in toenemende mate complexer. De aard van onze doelgroep verandert: steeds vaker zien we in onze inrichtingen en instellingen justitiabelen met een veelheid aan (ernstige) psychische, sociale en maatschappelijke problemen. Het leveren van de juiste zorg is uitdagend en de vraag mag gesteld worden in hoeverre DJI hier specialist op moet zijn. De door- en uitstroom van deze groep justitiabelen naar meer passende vormen van detentie, zorg of behandeling verloopt moeizaam, wat leidt tot verstopping in de keten binnen en buiten DJI. We mogen echter trots zijn op wat we ondanks de uitdagingen wel bieden aan juiste zorg voor justitiabelen, in onze eigen inrichtingen en daarbuiten.

Naast de groep justitiabelen die in toenemende mate meer zorg nodig heeft, vraagt de georganiseerde misdaad en de ondermijnende activiteiten van deze groep ook veel aandacht. DJI pleegt verhoogde inzet om voortgezet crimineel handelen in detentie tegen te gaan en de dreiging die van deze groep uitgaat zoveel mogelijk in te perken.

Tot slot werkt DJI aan deze uitdagingen in een lastige arbeidsmarkt, waar het binnenhalen en binnenhouden van medewerkers continue aandacht vraagt. We denken na over hoe we ons werk anders kunnen organiseren om bij minder personeel aan onze maatschappelijke opgave te kunnen blijven voldoen.

Wim Saris & Michel Groothuizen

Hoofddirectie Dienst Justitiële Inrichtingen

Actualiteiten

Veiligheid en ondermijning

DJI maakt deel uit van de Taskforce ondermijning. Gezien het feit dat er steeds meer justitiabelen zijn die deel uitmaken van een crimineel samenwerkingsverband in combinatie met de huidige economische situatie, is ons personeel extra kwetsbaar voor druk om te faciliteren in criminele activiteiten. DJI is inmiddels druk bezig met het nemen van maatregelen, zoals aandacht voor weerbaarheid.

Het besluit rondom extra Afdelingen Intensief Toezicht (AIT) is reeds genomen, naast de 3e AIT-afdeling per oktober 2022 komen er 2 extra AIT-afdelingen in 2023 (1e en 3e kwartaal) en 1 extra AIT-afdeling in 2024.

Daarnaast bestaat de noodzaak voor een betere informatie-uitwisseling met partners. Vaak ontbreken hier echter de middelen voor of is er onduidelijkheid over de juridische grondslag. Voor een effectieve aanpak van ondermijning is een goede informatievoorziening een vereiste.

Veranderende doelgroep

De verbeterpunten die zijn voortgekomen uit de jaarlijkse foto met de resultaten op het detentie & re-integratie proces, per inrichting en landelijk, zijn goed opgepakt, maar verdienen nog steeds de nodige aandacht.

Vooruitlopend op het jaarplan 2023 is in het najaar in een zestal PI's gestart met een herijking van het inkomstenproces, waarbij wordt gekeken naar de inzet voor kort- en langgestraften en de effecten op de uitvoerbaarheid/administratieve last. In het voorjaar van 2023 volgen de resultaten en wordt gezien welke maatregelen landelijk kunnen worden toegepast. Re-integratie is in het proces echter onder druk komen te staan door verschillende factoren. De doelgroep is veranderd en lijdt steeds vaker aan

multiproblematiek waarbij psychiatrische zorg noodzakelijk is. Door personeelstekorten, doorstroomproblemen in de keten en ontbrekende vervolgvoorzieningen ontvangt de justitiabele niet altijd de zorg die noodzakelijk is, wat bij re-integratie vaker tot recidive leidt. Domeinoverstijgende samenwerking is gevraagd voor de aanpak van deze kwestie.

De krappe arbeidsmarkt

DJI heeft het afgelopen jaar hard gewerkt aan het op orde krijgen van zijn personele bezetting. Hierbij zijn diverse sporen ingezet, waaronder werving en selectie en het inzetten op preventie en aanpak van verzuim. Denk hierbij aan activiteiten zoals de arbeidsmarktcampagne in de tweede helft van het jaar en het programma 'Grip op verzuim'.

Hoewel er sprake was van een toename van sollicitanten en een (licht) dalend ziekteverzuim, zijn de effecten op de dagelijkse praktijk minder impactvol dan gehoopt.

Oorzaken hiervan liggen deels in de krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt. DJI vist onder meer in een vijver van schaarse beroepen waar over de brede linie in het land een grote vraag naar is. Deels ligt het ook in het verloop van een relatief grijze populatie medewerkers en het daarbij behorende natuurlijke verloop alsook de resteffecten van het verzuim als gevolg van COVID-19.

In de dagelijkse praktijk vertaalt zich dit naar een continue voorraad van vacatures die rond de 1000 FTE blijft steken. Daarnaast zien we ook dat het verzuim, hoewel aan het dalen, nog steeds erg hoog is. Als gevolg hiervan dienen keuzes gemaakt te worden in de uitvoering van onze opgaven.

Dit vraagt van DJI dat er voor het aankomende jaar naast onverminderde inzet op het aantrekken en behoud van personeel in brede zin, ook gekeken moet worden naar andere facetten van de organisatie. Er wordt onder meer gekeken naar (sociale) innovaties en het toepassen van differentiatie in taken en verantwoordelijkheden om het werk zo efficiënt als mogelijk te organiseren.

Capaciteit

Volgens de nieuwe prognose valt de bezetting van het gevangeniswezen in de komende jaren ruim 1.000 tot 1.200 plaatsen lager uit dan volgens de voorgaande prognose. De behoefte aan capaciteit blijft echter stijgen. In de PwC-maatregelen is afgesproken dat divisie GW/VB 11.100 plaatsen operationeel houdt. Met de meest recente behoefteramingen schuift het capaciteitsstekort wat naar achteren in de tijd, terwijl de behoefte de eerste jaren lager is dan eerder geraamd. De beschikbare capaciteit lijkt de komende jaren dus voldoende. Voorwaarde is wel dat er in de inrichtingen voldoende personeel beschikbaar is. Aandachtspunt blijft echter ook de capaciteit die tijdelijk buiten gebruik is als gevolg van verbouwingen en/of renovaties.

De bezetting in de JJI's is hoog. In december 2022 was de bezetting op het hoogste niveau sinds 2015. De prognose laat een verdere stijging zien, waar de huidige beschikbare (hoog beveiligde) capaciteit niet in kan voorzien. Er wordt door DJI gewerkt aan (nood)oplossingen. Door de toegenomen bezetting is het noodzakelijk om gebruik te maken van zogeheten overbedden en worden 18+ jongeren soms tijdelijk in een PI voor volwassenen geplaatst. Een punt van zorg is verder de aanhoudend lage bezetting van de kleinschalige voorzieningen en van de laag beveiligde unit in de Hunnerberg. Van deze in totaal 48 plaatsen is gemiddeld 30% bezet. Hierover is DJI in gesprek met de opdrachtgever, ketenpartners en de minister.

Het tekort aan plaatsen in de tbs blijft zeer zorgelijk, waardoor onder andere het aantal tbs-passanten in het gevangeniswezen blijft toenemen. De nieuwste prognose laat een nog grotere behoefte zien. Waar eerst werd ingeschat dat vraag en aanbod vanaf 2026 in balans zouden komen, zijn nu aanvullende extra maatregelen noodzakelijk om die balans te kunnen bereiken. Hierover is DJI in gesprek met de opdrachtgever, zorgaanbieders, ketenpartners en de minister. Daarbij dient er aandacht te zijn voor in-, door- en uitstroom en moeten ook andere partijen, zoals VWS en de gemeenten,

betrokken te worden om tot oplossingen te komen. Hetzelfde geldt voor de OFZ, waar door- en uitstroom lastig is vanwege enerzijds een gebrek aan capaciteit voor specifieke doelgroepen en anderzijds aansluitende woonproblematiek en druk binnen de reguliere zorg een rol spelen.

Strategische risico's

Beschikbaarheid van capaciteit

Ondanks de wachtlijst voor de Penitentiair Psychiatrische Centra in de reguliere gevangenis was binnen de inrichtingen van het gevangeniswezen en de vreemdelingenbewaring in 2022 doorgaans voldoende capaciteit aanwezig om het aanbod van gedetineerden en vreemdelingen te accommoderen.

Hoewel de landkaart voor het gevangeniswezen en vreemdelingenbewaring voorziet in voldoende operationele plaatsen, geldt als belangrijke voorwaarde dat er voldoende personeel in de inrichtingen aanwezig is. Dat is lang niet overal het geval. Zo ligt de totale personele bezetting van de inrichtingen in 2022 ca. 260 tot 330 fte lager dan de formatiestaat voor 2022. Daarnaast is het aantal plaatsen dat niet kon worden ingezet vanwege een tekort aan executief personeel opgelopen van gemiddeld ca. 80 in de eerste drie maanden van 2022 tot gemiddeld 413 in december. Gezien het hoge ziekteverzuim van 9%, de verwachte uitstroom van personeel en de krappe arbeidsmarkt zal realisatie van voldoende operationele capaciteit in 2023 een belangrijke uitdaging vormen.

Ook in de justitiële jeugdinrichtingen – inclusief de kleinschalige voorzieningen justitiële jeugd – was in 2022 doorgaans voldoende capaciteit aanwezig om de jeugdigen te kunnen plaatsen. Wel moesten jeugdigen soms tijdelijk op een overbed of, in geval van 18-plussers, tijdelijk in een penitentiaire inrichting worden geplaatst wegens plaatsgebrek op de kortverblijfafdelingen en is het niet gelukt om de wachtlijst voor regulier langverblijf structureel terug te dringen.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met eventuele maatregelen naar aanleiding van de voortgangsbrief 'Stand van zaken intensief toezicht JJI's' van de gezamenlijke inspecties van oktober 2022, waaronder temporisering van de capaciteitsuitbreiding in

Teylingereind en de eventuele buitengebruikstelling van groepen om de inzet van een derde groepsleider op alle overgebleven groepen mogelijk te maken. Deze maatregelen, waarover de minister van rechtsbescherming nog een besluit moet nemen, kunnen gevolgen hebben voor de inzetbare JJI-capaciteit. Na 2023 is bovendien ook bij de JJI's sprake van noodzakelijke verbouwingen die kunnen leiden tot capaciteitstekorten. Daarnaast is ook hier sprake van een krappe arbeidsmarkt.

In de forensische zorg is sprake van een capaciteitstekort. Dit geldt vooral voor tbs, maar ook in de overige forensische zorg is sprake van schaarste. Het is steeds lastiger om de patiënt op het juiste moment de juiste plaats te bieden. Hierdoor loopt het aantal wachtenden op; zo is het aantal tbs-passanten verdubbeld van ca. 50 begin 2021 naar gemiddeld meer dan 100 in 2022. Ook het aantal wachtenden binnen tbs-klinieken is hoog. Hierdoor kan de behandeling niet starten of stagneert de behandeling, met negatieve gevolgen voor de individuele patiënt, maar ook voor het klimaat in de klinieken. Onconventionele en verstrekkende maatregelen om zoveel mogelijk tbs-capaciteit beschikbaar te stellen zijn verkend, maar niet mogelijk gebleken.

Disbalans tussen opdracht en middelen

In 2022 is het door PwC uitgevoerde onderzoek naar de structurele financierbaarheid van DJI afgerond. De door PwC vastgestelde problematiek is van - door de minister vastgestelde - oplossingen voorzien. Bij het uitkomen van de Voorjaarsnota wordt de Tweede Kamer ook geïnformeerd over de voortgang van de genomen maatregelen. Daarnaast wordt er – samen met het bestuursdepartement - gewerkt aan een nieuw kostprijsmodel en is er sprake van beperkt voorafgaand toezicht. Wat betreft de structurele financierbaarheid is het beleid binnen DJI er nu opgericht dat er geen nieuwe budgettaire problematiek ontstaat en dus dat DJI bijvoorbeeld geen opdrachten aanneemt zonder financiering en dat budgettaire problematiek als gevolg

van tegenvallers (bijvoorbeeld loon- en prijsstijgingen) worden gesignaleerd en van oplossingen worden voorzien.

Een nieuw risico dat hierbij is opgedoken is de financiering van de nieuwe cao, waarbij de kosten hoger liggen dan DJI als prijsbijstelling heeft gekregen. Mocht DJI hiervoor niet gecompenseerd worden, dan zal dit opnieuw leiden tot budgettaire problematiek. Hierover is DJI in gesprek met het departement.

ICT-systemen, datakwaliteit en innovatie

In 2022 is het strategische risico toegenomen, maar is er hard gewerkt aan de beheersmaatregelen. Positief is dat het meerjarige ICT-kader van DJI voor 2023 e.v. is bijgesteld voor de uitvoering van het stabiele scenario door middel van prioritering binnen de DJI-begroting. Door de oplopende inflatie en daarmee grotere stijging van de tarieven van ICT-leveranciers dan begroot, bestaat het risico dat het beschikbare ICT-budget voor 2023 e.v. niet toereikend is voor de uitvoering van de i-Strategie. De belangrijkste risicofactoren in 2022 waren:

- **ICT-systemen - legacy:** DJI zag zich in 2022 vanuit het risico mitigatie genooddaakt om het project BVJ stop te zetten. Hierdoor moet langer worden doorgewerkt met verouderde systemen (TULP) en stijgt het risico t.a.v. legacy. Er wordt onderzoek verricht naar mogelijke alternatieven voor de benodigde vernieuwing. Tegelijkertijd worden de noodzakelijke maatregelen getroffen om TULP langer in stand te houden als stabiel platform.
- **Datakwaliteit:** het risico is nog steeds aanwezig, maar er is wel voortgang geboekt op het gebied van data governance, kernregisters en risico mitigatie.
- **Innovatie:** dit onderwerp leeft meer dan voorheen, waardoor het risico in 2022 niet groter is geworden. De benodigde bestuurlijke aandacht is aanwezig, er komt een meerjarenplan met een meer strategische focus en er is veel beweging op het vlak van samenwerking zowel binnen als buiten DJI, bijvoorbeeld met TNO.

Veiligheid voor personeel en justitiabelen

In 2022 is gestart met het stelselmatig onder de aandacht brengen en houden van de informatiepositie van DJI. De bureaus inlichtingen en veiligheid (I&V) in de PI's hebben een klankbord op het hoofdkantoor gekregen (het landelijk bureau inlichtingen en veiligheid, LBIV) waarmee de aandacht voor de zware georganiseerde criminaliteit in de keten gerichtere aandacht krijgt. De samenwerking met de ketenpartners geeft bemoedigende resultaten.

Sluitsluk voor veiligheid en betrouwbaarheid van ons eigen personeel is een toets in de vorm van een VOG. Met de invoering van de VOG-politiegegevens per 1 juli kan nu op basis van uitsluitend politiegegevens een VOG geweigerd worden.

In december 2022 hebben de bonden ingestemd met invoering van de periodieke VOG voor alle functies bij DJI. Deze regeling zal worden opgenomen in het personeelsreglement van DJI. Met de invoering van deze VOG wordt de gehele populatie van DJI in een aantal jaren door de Dienst Justis doorgelicht.

Vanaf 2020 zijn drie nieuwe AIT's operationeel geworden (Leeuwarden, Krimpen en Alphen). In 2022 is de productspecificatie AIT opgesteld, waarmee de AIT een externe differentiatie binnen het gevangeniswezen wordt.

Op het gebied van ontwikkeling en implementatie van technologische innovaties zijn in 2022 belangrijke stappen gezet. Eind december is landelijke dekking met betrekking tot detectie van drones gerealiseerd, waardoor DJI 24/7 de bewegingen rond de penitentiare inrichtingen kan volgen. Dit heeft reeds geleid tot het onderscheppen van en in beslag nemen van diverse drones in de inrichtingen. Daarnaast zijn door de politie 15 personen aangehouden voor 2 strafbare feiten: het vliegen boven een no fly

zone en het binnenbrengen van contrabande binnen de DJI-inrichtingen. Begin 2022 is gestart met een pilot *body scan* door de LBB van de DV&O in samenwerking met de IBT's van de PI Nieuwegein en JC Schiphol. De proef met het controleren van justitiabelen op contrabande is succesvol gebleken. Daarop zijn 3 extra Thruvision body-scans besteld die afwisselend in de PI's zullen worden ingezet. Ten behoeve van het nog efficiënter zoeken naar en vinden van mobiele datadragers met zendfunctie, is in 2022 voor de LBB van DV&O het zogenoemde Commstop systeem aangeschaft. Dit wordt toegepast om inrichtingen te 'sweepen'. Met als resultaat dat datadragers sneller en frequenter worden aangetroffen.

Toenemende afhankelijkheid van ketenpartners

DJI is voor herstelgericht werken in detentie eind 2022 gestart met een middag van herstel om de aanwezige activiteiten en wensen op het terrein van herstel te inventariseren. Deze bevindingen zullen onderdeel zijn van een plan van aanpak dat de minister aan de Tweede Kamer zal sturen medio 2023.

Voor de forensische zorg zijn in samenwerking met ketenpartners doelstellingen geformuleerd die getuigen van een brede gezamenlijke ambitie om te werken aan kwaliteit en veiligheid in de forensische zorg. Deze zijn vertaald in een bestuurlijke agenda voor de forensische zorg.

DJI voert deze uit door de implementatie van zeven sporen. Deze dragen in samenhang en onderlinge afhankelijkheid bij aan het verbeteren van de kwaliteit van de forensische zorg, het sturen op doelmatigheid en doeltreffendheid in de forensische zorg en het versterken van de ketensamenwerking. Voor de voortgang is DJI, naast de eigen inzet, bij de implementatie afhankelijk van zowel de opdrachtgever (in de mate van vasthouden aan de opdracht) als de ketenpartners (in de samenwerking). Op twee van de zeven sporen zijn de risico's groter geworden. Bij trajectindicaties is het huidige project decharge verleend en wordt gestart met een nieuwe analyse door de opdrachtgever.

Hoewel DJI voorstander is van deze decharge en nader onderzoek doet naar mogelijkheden om het denken in zorgtrajecten beter vorm te geven, levert dit wel risico's op voor de (tijdige) haalbaarheid van de oorspronkelijke ambities van het programma. Voor het project 'Eenvoudig organiseren, plaatsen FBW (forensisch beschermd wonen) in een hand' is besloten tot een beleidsverkenning om de consequenties van de gemaakte keuze tot het overdragen van de plaatsingstaak van FBW van 3RO en PMO aan DJI beter in beeld te brengen. Ook dit betekent vertraging en daarmee een groter risico om de ambities van het programma als geheel niet te behalen. Gezien de samenhang van de verschillende sporen, voorziet DJI van deze besluiten consequenties voor de sporen lfzo en op de langere termijn ook voor 'Grip op capaciteit'. DJI is in gesprek met de opdrachtgever om de risico's en consequenties in beeld te brengen en gezamenlijk mogelijke beheersmaatregelen in kaart te brengen.

In het programma Vrijheidsbeneming op Maat (VOM) is samenwerking met de keten een belangrijke factor om recidivevermindering te bereiken. Bij de verdere ontwikkeling van de kleinschalige voorzieningen justitiële jeugd hebben het OM, de gemeente, Raad voor de kindbescherming en (jeugd)reclassering een belangrijke rol, ook tijdens de vrijheidsbeneming. Zij worden dan ook nauw betrokken bij alle ontwikkelingen, zoals recent de herijking van de plaatsingscriteria. Daarnaast is en wordt er in VOM gewerkt aan de omvorming van de huidige justitiële jeugdinrichtingen naar een Forensisch Centrum Jeugd (FCJ). Een van de onderdelen daarvan is de implementatie van de basisafdeling; een afdeling waarop alle jeugdigen binnenkomen en die o.a. gekenmerkt wordt door de samenwerking met de voor die jeugdige verantwoordelijke organisaties buiten de JJI.

Hierdoor zijn er binnen het jeugdveld verschillende (nieuwe) vormen van differentiatie in zorg en beveiliging ontstaan. Daarbij staan maatwerk voor de justitiabele en samenwerking in de keten centraal. We zijn er voor die jeugdigen in de strafrechtketen,

maar we bieden ook onze expertise aan over de grenzen van de eigen organisatie. Bij deze differentiatie en ketensamenwerking horen een uitgewerkt risicomangement en duidelijke rollen in de informatievoorziening tussen diverse partijen in het jeugdstrafrecht. Daarbij maakt DJI gebruik van de gegevens die voorafgaand aan plaatsing door ketenpartners zijn opgehaald en levert DJI gegevens aan die na afloop gebruikt kunnen worden door de diverse ketenpartners voor het verdere traject van de jeugdige.

In Q3 2022 is besloten dat het programma VOM per Q3 2023 wordt afgerond. De binnen VOM ontwikkelde zaken, zoals de KVJJ en het FCJ met zijn basisafdeling en LBU zullen landen in de reguliere organisatie en vanuit daar verder worden aangestuurd en doorontwikkeld. De doorontwikkeling van en beleidsontwikkeling binnen het stelsel van justitiële vrijheidsbeneming voor jeugdigen gaat ook na VOM door. Op basis van een herprioritering is bepaald wat binnen VOM nog wordt opgepakt en wat als reguliere beleidsontwikkeling wordt geagendeerd. Binnen VOM worden transforensische jeugdzorg, onderwijs en arbeidstoeleiding opgepakt. Het kwaliteitskader justitiële jeugd wordt buiten het programma belegd.

Voldoende en gekwalificeerd personeel

Ondanks de krappe arbeidsmarkt is het aantal aanstellingen ongeveer 50 hoger dan vorig jaar. Aangezien er een stijging waarneembaar is ten opzichte van de instroom in het eerste half jaar (815 in het eerste halfjaar, 985 in het tweede. 1800 over geheel 2022), wordt ingeschat dat dit effect (voornamelijk) toe te schrijven is aan de nieuwe arbeidsmarktcampagne. De uitstroom is echter ook hoger dan vorig jaar (1589 over geheel 2022 t.o.v. 1419 in 2021).

Hoewel hiermee per saldo over 2022 een groei waarneembaar is van 211 medewerkers, is het aantal openstaande vacatures rond de 1000 FTE gebleven.

Het aantal openstaande vacatures, gecombineerd met hoge uitval door verzuim, leidt tot uitdagingen bij het voldoen aan de werkvraag en de beheersbaarheid van werkdruk en veiligheid. Dit onderstreept het belang van keuzes maken in het werk en onderzoek naar hoe het werk vacaturebesparend kan worden georganiseerd.

In de samenwerking binnen het Veiligheidsdomein worden op het thema instroom en behoud van personeel stappen gezet die in 2023 geconcretiseerd worden. Waar in 2023 de eerste concrete resultaten worden verwacht, zal dit wel een traject zijn van meerdere jaren.

In het overgangsjaar tussen het convenant en de aanvullende financiële middelen n.a.v. het PwC-onderzoek heeft DJI uit incidentele middelen een uiterste inspanning gedaan om zoveel mogelijk de ambities op het gebied van Leren en Ontwikkelen te kunnen realiseren. Zeker op het gebied van ondermijning en contrabande en 'voortgezet crimineel handelen in detentie' is in 2022 met behulp van aanvullende middelen geïnvesteerd in de opleidingspeerpunten. Ook in het kader van binden en boeien is dit van groot belang.

Binnen de begroting van DJI is voor 2022 € 2 mln. extra beschikbaar gesteld om grip op verzuim te krijgen. Met 'Project Vooruit' is op lokaal niveau de ondersteuningsbehoefte geïnventariseerd. Met dit maatwerk wordt het project versterkt.

Waar de eerste reacties vanuit het veld positief zijn op de extra aanpak, zien we nog geen duidelijke daling van het verzuim. Zowel het jaargemiddelde (8,5%) als maandgemiddelde december (8,6%) zijn nog zorgelijk en leiden tot extra druk op de inzetbaarheid en daarmee een grote opgave om te voldoen aan de werkvraag.

Doelstellingen

| Kerndoelstelling 1: Insluiten | Toelichting |
|---|---|
| Vrijheidsbeneming op maat | <ul style="list-style-type: none"> • De minister heeft in november besloten dat het samenplaatsen van jongens en meisjes het komende jaar mag worden uitgetest in de Laag Beveiligde Unit (LBU). • De Forensisch Centrum Jeugd-pilots (FCJ) zijn allen afgerond en leveren in januari 2023 hun eindrapportage op. • De kaders van de basisafdeling van het FCJ zijn gereed. • Er is een formele opdrachtverlening van DSenS aan de 3 Reclasseringsorganisaties (3RO) en daarmee mandaat voor werkzaamheden ten aanzien van de Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd (KVJJ). • De plaatsingscriteria van de KVJJ zijn herzien. De afstemming met het departement vindt plaats in januari 2023. • De Divisie Forzo/JJI heeft de processen van PIJ-ers (Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen) en jeugddetentie in haar JJI-jaarplanaanschrijving 2023 benoemd als speerpunt om te komen tot een betere doorstroom vanuit het FCJ naar een JJI. De JJI's komen in januari met resultaatsafspraken incl. mijlpalen per tertaal op dit onderwerp, opdat de voortgang kan worden gevolgd. • In verband met de herprioritering van de verschillende beleidsonderwerpen worden in het eerste kwartaal van 2023 nieuwe opdrachten aan B&B voorgelegd. |
| Capaciteit op jeugd | <p>De locatie Horsterveen is op één groep na operationeel. De werkzaamheden met betrekking tot de oplevering van de nieuwbouw Teylinger-eind lopen volgens planning. Echter speelt personele problematiek een rol bij de mogelijke termijn van het operationaliseren van deze capaciteit. Er is in het laatste kwartaal van 2022 gewerkt aan scenario's ten behoeve van de personele en capacitaire problematiek zoals ook aangekaart door de inspectie. Er worden maatregelen voorgesteld aan de minister van rechtsbescherming. Naar verwachting vindt hierover eind januari of begin februari 2023 besluitvorming plaats.</p> <p>Daarbij moeten we rekening gaan houden met een nieuwe factor: De nieuwste prognose laat een stijging in de behoefte zien die niet afgedekt kan worden door de huidig beschikbare (hoog beveiligde) capaciteit van de jeugdinrichtingen. Binnen DJI wordt momenteel gekeken naar mogelijke oplossingen.</p> |
| Implementatie Wetsvoorstel terugkeer en vreemdelingenbewaring | <p>In april 2022 hebben de Staten-Generaal aangegeven de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel voort te willen zetten. De staatssecretaris heeft daarop verzocht de behandeling aan te willen houden omdat het wetsvoorstel aan actualisering toe is. Actualisering van het wetsvoorstel en de novelle die aanhangig zijn bij de Eerste en Tweede Kamer was eind 2022 voorzien, maar is verschoven naar het voorjaar van 2023.</p> |
| Informatievoorziening jeugd | <p>Aansluiting Jeugdvolgsysteem (JVS): de technische randvoorwaarden zijn op orde. Organisatorisch vergt dit nog wel enige aandacht.</p> |
| Nieuwe inkoopstelsel Forensische Zorg | <p>De selectiefase is afgerond en de dialooggesprekken met de zorgaanbieders zijn gevoerd. De zorgaanbieders moeten eind januari de definitieve offerte Overige Forensische Zorg indienen en eind april 2023 wordt deze definitief gegund.</p> |
| Kwaliteitskader Forensische Zorg (KKFZ) | <p>Door het expertisecentrum is een plan van aanpak voor de deskundigheidsbevordering binnen DJI opgesteld. Het benodigde personeel hiervoor start per 1 februari 2023 en zal de deskundigheidsbevordering verder oppakken.</p> |

Kerdoelstelling 1: Insluiten**Toelichting**

Doorontwikkeling Informatiesysteem Forensische zorg

De doorontwikkeling van het informatiesysteem forensische zorg (IFZO) is verdeeld in een verbeterscenario en veranderscenario (Vernieuwen IFZO).

Van het verbeterscenario zijn diverse resultaten bereikt, onder andere ten aanzien van de benodigde aanpassingen voor de invoering van het digitale plaatsingsbesluit, zorgprestatie-model en zorgberichten.

Voor het vernieuwingscenario is de oorspronkelijke opdrachtbeschrijving geactualiseerd en geaccordeerd in november 2022.

In de vernieuwingsfase gaat het om de vraag: 'Wat moeten we nog extra bouwen en kan dat toekomstvast in het huidige systeem Ifzo of moeten we binnen onze IV-structuur andere mogelijkheden verkennen?'. Om tot de beantwoording van deze vraag te komen worden de hierboven genoemde doelstellingen uitgewerkt. De beantwoording van de vraag over de toekomst van Ifzo zal zich vertalen in een adviesrapport Vernieuwen Ifzo, waarna een plan van aanpak 'vernieuwen Ifzo' zal worden opgemaakt, met daarin een roadmap waarin de uitvoering van het vernieuwingscenario beschreven wordt. De uitvoering van het vernieuwingscenario neemt zeker nog tot 2023/2024 in beslag.

Caribisch Nederland

Het beleidskader Re-integratie en Resocialisatie in Caribisch Nederland is vastgesteld. Een belangrijk beoogd effect voor de invoering van dit beleidskader is om voor Caribisch Nederland te komen tot een beleidskader dat doormiddel van re-integratie en resocialisatie effectiever werkt aan de terugkeer van justitiabelen naar de samenleving en daarmee een actieve bijdrage levert aan het veiliger maken van de samenlevingen in Caribisch Nederland. Momenteel worden de zes basisvoorwaarden voor re-integratie geïnterpreteerd. In deze inventarisatie worden de huidige situatie en de gewenste situaties uiteengezet. Vervolgens wordt het implementatieplan opgesteld met betrokkenheid van ketenpartners in Caribisch Nederland. Hierna volgt er een inventarisatie van de maatregelen opgenomen in het beleidskader Re-integratie en Resocialisatie in Caribisch Nederland. Wederom zal er een overzicht worden geschetst van de huidige situatie en de gewenste situaties. Vervolgens zal er een implementatieplan worden opgesteld met de betrokken ketenpartners voor de invoering van de maatregelen.

De voorbereiding voor de evaluatie van het ketenbeleid elektronische monitoring is gestart. De subsidieaanvraag van het projectvoorstel 'invoering mediation in de strafrechtketen' is goedgekeurd door het departement. De subsidie is toegekend voor de periode van juni 2022 tot 31 mei 2023.

Kerdoelstelling 2: Herstellen**Toelichting**

Veiligheidsagenda Gevangeniswezen

Onder regie van het departement is een concept veiligheidsagenda opgesteld.

Visie gevangenisstraffen en de Wet straffen en beschermen

Het jaar 2022 stond vooral in het teken van de kwalitatieve verankering van de kaders die volgen uit de Wet straffen en beschermen. Na het doorlopen van de verschillende implementatietrajecten ligt er een eenduidige basis.

De jaarlijkse foto met de resultaten op het detentie en re-integratieproces, per inrichting en landelijk, laat een positieve ontwikkeling zien, maar ook dat er nog werk aan de winkel is. Daarnaast is gezien dat onderdelen in het proces mogelijk efficiënter en eenvoudiger kunnen en meer doelgroepgericht. In het najaar is in een zestal inrichtingen gestart met een herijking van het inkomstenproces waarbij wordt gekeken naar de inzet voor kort- en langgestraften en de effecten op de uitvoerbaarheid/administratieve last. In het voorjaar 2023 volgen de resultaten en wordt bezien welke maatregelen landelijk kunnen worden toegepast.

Kerndoelstelling 3: Voorkomen**Toelichting****Ondermijning**

DJI maakt deel uit van de Taskforce ondermijning. Richting de Tweede Kamer zijn mede naar aanleiding van verschillende debatten en moties voortgangs- en procesbrieven verstuurd.

Stand van zaken vanuit de projectgroepen is als volgt:

- Eerste opbrengsten van de samenwerking met lokale BIV's en Landelijk BIV zijn in kaart gebracht en zijn begin september gepresenteerd aan divisiedirectie en DG
- De lokale BIV's en het LBIV hebben sinds juni 2022 het dashboard 'frauduleuze transacties' in gebruik en dit resulteert in eerste inzichten en vervolgacties.
- De projectgroep van de Gedetineerden Relatie Monitor (GRM) is gestart met het inventariseren van de behoeften en wensen van plateau drie.
- Voor executief en niet executief personeel is ingevoerd dat onder nummer wordt gerapporteerd i.p.v. naam. Voor de zorgprofessionals en/of BIG geregistreerde werkt dit in Tulp, echter niet in de zorgsystemen. Hier loopt nog een vervolgactie in de projectgroep van de departementale taskforce

Het gebruik van de e-mailservice eMates is nog steeds opgeschort. ADR is begin juli gestart met een onafhankelijk onderzoek. Wel is de motie in de Tweede Kamer aangenomen t.a.v. het per direct stoppen in EBI met eMates. Indirect geven we hier middels de schorsing uitvoering aan. Met DGSenB stemmen we de procesbrief voor Tweede Kamer nader af rondom uitvoering geven aan de motie. Deze combineren we vermoedelijk met de procesbrief en uitvoering geven aan de motie m.b.t. EBI-maatregelen t.a.v. contact met buiten (bellen en bezoek).

Mede naar aanleiding van de voortgangsresultaten en aanhoudende moties in de Tweede Kamer rondom Ondermijning, veiligheid en specifiek de EBI heeft DJI de opdracht van minister van Rechtsbescherming gekregen t.b.v. de doelgroep; 'zgn. hoog risico gedetineerden', een regime met bijbehorende toezicht maatregelen nader uit te werken, wat standhoudt in ons huidige stelsel of mogelijk stelselwijziging vraagt en wat kan bijdragen aan het ondervangen van de huidige veiligheidsvraagstukken.

Met beleid DJI wordt een werkgroep met veld opgestart om invulling te geven aan deze functie zodat beschikbare informatie lokaal en centraal in de strafrechtketen gekoppeld kunnen worden tbv betere analyses om zicht te krijgen op ondermijnende contacten en activiteiten. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met de behandelopdracht en daartoe beschikbare informatiestromen.

Kerdoelstelling 3: Voorkomen**Toelichting**

Bestuurlijk akkoord 'kansen bieden voor re-integratie'

- Ten behoeve van de tijdige afstemming over het D&R-plan en het belang om vanaf dag één van de detentie (levensloopbenadering) de samenwerking met elkaar te zoeken, wordt gebruik gemaakt van digitale middelen. In vrijwel alle PI's is beeldbellen inmiddels mogelijk.
- Om de regionale samenwerking bestuurlijk te borgen nemen de meeste VD's deel aan de stuurgroep van het regionale ZVH. Ook wordt ingezet om het D&R-plan digitaal toegankelijk te maken voor reclassering en gemeenten indien deze daarbij betrokken zijn.
- In samenwerking met BZK wordt een wijziging in de Paspoortwet voorbereid waarmee de gemeente waarin een PI gevestigd is, de bevoegdheid krijgt een ID-bewijs aan de gedetineerden aldaar te verstrekken.

Trajectgesprekken met gemeente, 3RO en DJI (casemanagers) worden incidenteel gevoerd en lang niet altijd geregistreerd. Diverse gemeenten zijn al aanwezig in de PI, maar er wordt nog geen gezamenlijk D&R-plan met de gedetineerde gemaakt, er is weinig/ geen onderlinge afstemming. Intensivering van deze samenwerking is en blijft nodig om gezamenlijk zicht te hebben en regie te bepalen op de inzet, die gepleegd moet worden op de 5 basisvoorwaarden en het sociale netwerk.

DJI is een onderzoek gestart om te bezien hoe het trajectgesprek en de organisatie hiervan verbeterd kan worden.

Eind 2022 zijn de voorbereidingen gestart voor een uitvoeringstoets naar het aanmaken en uitgeven van ID-bewijzen aan gedetineerden.

Licht Verstandelijke Beperking (LVB)

Indien uit de informatie van ketenpartners bij binnenkomst, de taaltest (standaard afgenomen bij de intake) of het contact met de gedetineerde het vermoeden van LVB ontstaat (medewerkers worden getraind op herkenning), wordt verdiepend het screeningsinstrument SCIL afgenomen. Er wordt bij het persoonsgericht invullen van het Detentie- en Re-integratieplan en het beoordelen van gedrag in het kader van promoveren en degraderen rekening gehouden met eventuele beperkingen. Er wordt nog een verkenning gedaan naar mogelijke extra inzet na indiceren LVB. Denk daarbij aan het begrijpelijker, toegankelijker en daarmee effectiever maken van informatie voor de doelgroep LVB.

**Bedrijfsvoeringdoelstelling 1:
Een toekomstbestendige informatiepositie****Toelichting**

I-strategie 2022-2026

In 2022 is op meerdere vlakken actief gewerkt aan het stabiele scenario van de I-Strategie. Het Informatieplan (iPlan) en ook de professionalisering van DI als regieorganisatie kent voldoende voortgang.

Een doorkijk naar 2023 was positief. De iBoard van DJI heeft in oktober 2022 een sluitend portfolio vastgesteld voor 2023 e.v. om het stabiele scenario uit te kunnen voeren. Er is echter een waarschuwing afgegeven door de Justitiële ICT Organisatie (JIO) dat 2023 8% duurder gaat worden en 2024 zelfs 19%. Door deze fluïde basis, is het voor DJI zeer lastig om te blijven voldoen aan het stabiele scenario. DJI heeft daarom in het kader van de JenV begrotingsvoorbereiding 2024 een claim ingediend bij het Bestuursdepartement. Bij onvoldoende budget gaat het beheerbudget het vernieuwingsbudget 'opeten' waardoor de technische schuld van DJI weer groter zal worden.

De uitwerking van "Verkenning structurele IV-borging in PMJ" zal in 2023 starten.

| Bedrijfsvoeringsdoelstelling 2: Voldoende vakbekwaam en flexibel personeel | Toelichting |
|---|---|
| Werven en binden | Zie ook de toelichting bij het strategisch risico 'Voldoende gekwalificeerd en voldoende personeel nu en in de toekomst'. Waar de voorgenomen acties zijn uitgevoerd en werving zelfs iets hoger is dan vorig jaar is het aantal vacatures en daarmee de druk op het (primair) proces onverminderd hoog. |
| Technologie | DJI heeft zich vooral ingespannen om de awareness te doen groeien dat niet alleen naar werving maar ook naar vacature besparend organiseren gekeken moet worden. Hier zijn o.a. een brainstormsessie beraad en groepsberaad en veel locatiebezoeken voor gedaan. Bij de strategische agenda, presentatie innovatieboard met 3 focuspunten waaronder vacature besparend werken, en bij het traject ondermijning zien we deze awareness terugkomen. Als gekeken wordt naar de ingediende jaarplannen blijkt deze awareness toch nog lager dan verwacht. |
| Leiderschap | Het traject 'Leiderschap in Beweging' bestaat uit 5 deelprojecten en is verlopen conform planning. Het betreft: <ul style="list-style-type: none"> • LeiderschApp DJI; een communicatie-app voor alle leidinggevendenden van DJI. Na 5 maanden hebben maar liefst 700 leidinggevende de app in gebruik en dit aantal is nog steeds groeiende. <ul style="list-style-type: none"> • Route '22: een leer en actietraject voor de aanjagers per locatie. Het slotcongres, Spoor '22, is georganiseerd als samenwerking tussen DJI en de J&V Academie en is zeer positief ontvangen. <ul style="list-style-type: none"> • Gluren bij de Buren: het koppelen van leidinggevendenden uit heel DJI. • Leading Coalition: informele groep van sponsors en ambassadeurs. • Estafette: wekelijks leiderschapsinitiatief per locatie. |
| Medewerkerschap | Er is op een andere wijze invulling gegeven aan het thema 'Medewerkerschap' middels overige beleidsthema's zoals 'Professioneel fit' en 'Binden en boeien'. |
| Professioneel fit | Er zijn drie deelactiviteiten benoemd ten behoeve van 'professioneel fit'/duurzame inzetbaarheid: <ol style="list-style-type: none"> 1. Het prototype van de 'professioneel fit'-app bevindt zich bij ZBWI'ers in PI Zwolle. De testfase is bijna doorlopen. 2. Het professionaliseren van de arbokolom zal in 2023 verder worden gezien. Overleg loopt. De preventiemedewerkers zelf worden elke preventie dag bijgepraat. 3. Alle tools en middelen die reeds beschikbaar zijn, zijn in het derde tertaal integraal aangeboden op het nieuwe intranet DJI. |

Colofon

Dienst Justitiële Inrichtingen

Directie Audit en Control

Concern Control

www.dji.nl

mei 2023